

Eesti waldorffõppeasutuste avalik pöördumine haridusreformi teemal

02.05.2012

Käesoleva pöördumisega esitame Eesti waldorffõppeasutuste poolt küsimused ja ettepanekud haridusreformi 12 põhiseisukoha kohta.

Täname Eesti Vabariigi Valitsust ja Riigikogu, kes on aastate jooksul tuntavalt toetanud Eesti vabade waldorfkoolide ja -lasteaedade tegutsemist ja arengut. Oleme tänulikud mõistva ja meeldiva koostöö eest Haridus- ja Teadusministeeriumile waldorfkoolide tuumõppekava väljatöötamisel ja põhikooli riiklikusse õppekavasse vajalike erisuste sõnastamisel, Eesti waldorfkoolide uuringu tellimise ning õpetajate koolitamise toetamise eest.

Koalitsioonilepingus on välja toodud: „*Soosime vabahariduslikku tegevust ja alternatiivpedagoogikate kasutamist, kui see annab osale õpilastest võimaluse õppida just neile sobivas keskkonnas.*“ See kinnitab, et Eesti riik toetab sisulist mitmekesisust haridusmaastikul ja täidab Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 14 punkt 3: „*Vabadust asutada demokraatia põhimõtetest lähtudes haridusasutusi ja vanemate õigust tagada lastele oma usuliste, filosoofiliste ja pedagoogiliste veendumuste kohane haridus ja õpetamine austatakse nimetatud vabaduse ja õiguse kasutamist reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohaselt.*“ Sama põhimõtet toetab Eesti Vabariigi Põhiseaduse §37, kus on öeldud: „*Laste hariduse valikul on otsustav sõna vanematel.*“

Eestis tegutseb kodanikualgatusel korras asutatud kuus waldorflasteaeda ja -hoidu ning seitse waldorfkooli. Lisaks on kaks kohaliku omavalitsuse peetavat lasteaeda ja üks ravipedagoogiline kool. Mitmel pool Eestis kaaluvad aktiivsed vanemad uute waldorffõppeasutuste loomist (Pärnus, Saaremaal, Võrus). Hariduslikku mitmekesisust pakkuvate waldorffõppeasutuste vajalikkust Eestis kinnitab 2012. a. veebruari seisuga 363 lasteaia- ja 487 koolilapse vanema valik waldorffõppeasutuse kasuks. 20-aastase tegutsemisaja jooksul on Eestis waldorfkooli lõpetanud 552 õpilast.

Waldorffõppeasutused on lapse igakülgset arengut toetav õpetus, mis lähtub inimese kasvamise ja arenemise seaduspärasustest. Teadmisi omandatakse tuntult tundmatule liikudes, käsikäes kunstilis-praktiliste tegevustega. Kasutatakse kujundava hindamise meetodit, õppeprotsess tugineb kodu ja õppeasutuse vahelisele koostööle, nii lapsevanemad kui ka pedagoogid väärtustavad elukestvat õpet. Kõik see loob eeldused sisuliseks väärtuskasvatuseks ja sotsiaalsete oskuste omandamiseks. Waldorfkool annab laiapõhjalise üldhariduse ja saadab ellu noori, kellest suur osa oskab hinnata nii õppimist kui ka õpetamist. Tõenäoliselt on see üks põhjustest, et nii kohalike kui ka rahvusvaheliste uuringute järgi on waldorffõppeasutuste õpetajad, lapsevanemad ja lapsed enamasti oma koolide ja lasteaedadega rahul.

Waldorffõppeasutused on maailmas olemas olnud ligikaudu sada aastat ja Eesti haridussüsteemis on nad paarikümne aasta jooksul oma vajalikkust tõestanud. Väljalangevus põhikoolist nende noorte seas, kes on waldorfkoolis käinud algusest peale, peaaegu puudub. Põhikooli eksamite tulemused on vähemalt samaväärsed teiste koolide keskmiste tulemustega.

Haridus- ja Teadusminister Jaak Aavikoo kirjutas 06.05.2011 Õpetajate Lehe waldorffõppeasutuste vahelises vahelehes: „*Eesti tuleviku võti on heas ja kättesaadavas hariduses. Kindlasti ei tasu head haridust tõlgendada kui kõigile täpselt ühesugust haridust. Eesti oma väiksuse juures peab arvestama, et iga laps oma huvide ja eripäradega on ressurs, millele tugineb ühiskonna areng. /.../ Alternatiivpedagoogikatel on kindel koht haridusmaastikul, tegemist on haridussüsteemi normaalse osaga.*“ Allikas: http://www.waldorf.ee/failid/lisaleht_02mai2011.pdf

Waldorffõppeasutused on loomulik osa Eesti haridusmaastikust ning me soovime olla partnerina kaasatud haridusreformide läbiviimisse.

Meie, Eesti vabad waldorfkoolid ja -lasteaiad, võtame vastutuse, mis kaasneb vabadusega hariduselus, ning palume, et Vabariigi Valitsus ja Riigikogu meid selles toetaks nii sisuliselt kui ka rahaliselt.

Meie ettepanek on, säilitada waldorfõppeasutustel vabadus ja vastutus õppekava ja õpitulemuste osas, suurendada seaduslikku otsustusvõimalust personali küsimustes ning saada õigus riigi, Euroopa Liidu ja muudele toetustele võrdväärselt riigi ja kohaliku omavalitsuse haridusasutustega.

Käesoleva pöördumisega esitame kirjasaaajatele küsimused ja teeme ettepanekud nende 12 haridusreformi põhiseisukoha kohta, mis haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo on välja toonud ja valitsuskabinet toetanud. Allikas: Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo ettekanne 11.04.2012 toimunud konverentsil „Koolivõrk korras: kuidas edasi?“ <http://www.kogu.ee/harta/harta-2011-3/haridus-2/konverents-koolivork-korras-kuidas-edasi/>

Palume 2012. a. maikuus kohtumist haridus- ja teadusministriga, et täpsustada mõlema poole seisukohad, leida pöördumises ning selle lisas välja toodud teemadele haridusreformi käigus konkreetsed lahendused, mis toetavad meid vabaduse ja vastutuse võtmisel.

Palume, et Vabariigi Valitsus ja Riigikogu toetaksid waldorfõppeasutuste ettepanekuid.

Pöördumise koostasid ja seda toetavad Eesti Vabade Waldorfkoolide ja -lasteadeade Ühendusse kuuluvad waldorfõppeasutused:

Aruküla Vaba Waldorfkool ja -lasteae
Erakool Läte
Johannese Kool ja -lasteae Rosmal
Meelespea Waldorflasteaed
Meie Mängurühm
Rakvere Eralasteaed Kaur
Rakvere Vanalinna Kool
Tallinna Vaba Waldorfkool ja -lasteae
Tartu Maarja Kool ja -lasteae
Tartu Waldorfgümnaasium
Viljandi Vaba Waldorfkool ja -lasteae

Kontaktisik:
Katri Tammekand
Tartu Vaba Waldorfkooli Seltsi juhatuse liige
E-mail: katri.tammekand@gmail.com
Telefon: 501 5141
www.waldorf.ee

Lisatud materjal:

Lisa 1: Haridusreformi 12 põhiseisukohta ja Eesti waldorfõppeasutuste küsimused ja ettepanekud.

Lisa 1: Haridusreformi 12 põhiseisukohta ja Eesti waldorfõppeasutuste küsimused ja ettepanekud
 Allikas: 11.04.2012 toimunud konverentsi „Koolivõrk korras: kuidas edasi?“ haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo ettekanne <http://www.kogu.ee/harta/harta-2011-3/haridus-2/konverents-koolivork-korras-kuidas-edasi/>

1. Vastutus põhi- ja keskkhariduse juhtimise, rahastamise ja korraldamise eest tuleb jaotada selgelt kohalike omavalitsuste ja riigi vahel.	
<p>Meie küsimused: Milline vastutus ja roll on kirjeldatud olukorras mittetulundusühingute (MTÜ) peetavatel eraüldhariduskoolidel?</p> <p>Kuidas tagada mittetulundusühingute peetavate eraüldhariduskoolide riigipoolse toetuse jõudmine sihtgrupini?</p>	<p>Teeme ettepaneku, et...</p> <p>...vabaihenduste peetavate alternatiivpedagoogiliste põhi- ja keskkharidust andvate koolide juhtimine ja tegevuse korraldamine toimub MTÜ vastutusel koostöös riigiga.</p> <p>...(waldorf)koolide rahastamine toimub nii põhi- kui ka keskkhariduse tasandil riigipoolse eraüldhariduskooli toetuse osas otse vabaihenduse ja riigi vahel nii, et rahastamisel arvestatakse õpilaste liikumist õppeaasta jooksul.</p> <p>...riik garanteerib (waldorf)eraüldhariduskoolidele, kellel on Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse alusel õigus saada KOV-lt tegevuskulude toetust piirmäära ulatuses, rahastuse ka sellel juhul, kui KOV nimetatud kohustust ei täida, makstes seadusega ettenähtud summad nt reservfondist ning nõuab väljamakstud summad hiljem võlglaselt välja. See meede tagab (waldorf)eraüldhariduskoolides käivate laste jaoks võrdväärsed tingimused munitsipaal- ja riigikoolidega.</p> <p>... riigi poolt kehtestatakse ka lasteaedade tegevuskulude hüvitamisele kohustuslik alammäär ning rahastamine toimub otse vabaihenduse ja riigi vahel.</p>

2. Koolivõrgu kujundamisel suurendatakse riigi ja KOV-ide koostööd eelkõige läbi investeeringute suurema koordineerituse.	
<p>Meie küsimus: Milline on MTÜ-de peetavate (waldorf)õppeasutuste roll ja võimalused investeeringute mõistlikumal suunamisel kaasa rääkida?</p>	<p>Teeme ettepaneku lisada ehitamise- ja renoveerimise investeeringute nimekirja Eesti waldorfõppeasutused ning investeeringu tegemiseks leida raha Euroopa Liidu struktuurivahendite, riigieelarve jt analoogsete allikate seast.</p>

3. Koolivõrgu kavandamisel lahendatakse muu hulgas koolitranspordi ja õpilasmajutuse probleemid.	
Toetame.	

4. Keskkharidust (II taseme haridust, mis hõlmab nii üld- kui ka kutseharidust) tuleb käsitleda kui tervikut. Gümnaasiumide ja kutseõppeasutuste võrku kujundatakse koordineeritult, ühtsete põhimõtete järgi ja soodustatakse nendevahelist koostööd.	
<p>Meie küsimus: Milline on võimalus selles tervikus tegutseda tänastel ja tulevastel alternatiivpedagoogilistel täistsüklikoolidel, kes pakuvad vastavalt Euroopa Põhiõiguste Harta artikli 14 punktile 3 sisulist hariduslikku mitmekesisust?</p>	<p>Teeme ettepaneku, et waldorfpedagoogilised täistsüklikoolid saaksid tegutseda ilma kolme põhisuunata ja paralleelklassideta, mis on täna välja toodud gümnaasiumi pidamise eeldusena "Gümnaasiumivõrgu korraldamise lähtealustes".</p>

5. Põhikoolide ja gümnaasiumide rahastamine lahutatakse. Gümnaasiumide rahastamine peab toetama tugevate linna- ja maakonnagümnaasiumide arengut, vajadusel riigigümnaasiumidena. Põhihariduse rahastamine peab toetama jätkusuutlike kodulähedaste põhikoolide arengut, lähtudes kvaliteetse hariduse kättesaadavuse printsiibist. Soodustatakse KOV-ide koostööd põhihariduse andmisel.

Meie küsimus: Milline on kavandatava rahastamise mudeli puhul võimalus tagada alternatiivpedagoogilistele täistsüklikoolidele finantseerimine?

Teeme ettepaneku, et riik rahastab otse ka vabaihenduste peetavate alternatiivpedagoogiliste täistsüklikoolide (nii põhikooli- kui gümnaasiumiosade) toimimist ja väljakujunemist, kuna see annab osale õpilastest võimaluse õppida just neile sobivas keskkonnas.

6. Üldhariduse ümberkorralduste kava peab hõlmama ka hariduslike erivajadustega laste õppe korraldust.

Meie küsimus: Kas ja kuidas tagatakse kõigile õpetajatele tasemeõppes või täienduskoolitusega teadmised, mis on tarvilikud tööks erivajadustega lastega?

Teeme ettepaneku erivajadustega laste õppe korraldamisel kindlustada pedagoogide tasemeõppes ja täiendõppes vastavasisuline koolitamine ning ravi- või eripedagoogiliste teadmistega abipersonali kaasamine.

7. Õpetaja töö korraldamisel lähtutakse õpetaja ametist kui tervikust. Õpetaja töölepingus nähakse ette kindel, üldtööajale vastav ametipalk, mis sõltub õpetaja kvalifikatsioonist ja töö tulemuslikkusest. Kaasajastatakse õpetajate kvalifikatsioonisüsteemi kooskõlas kutseseadusega.

Meie küsimus: Kas on võimalik suurendada koolide autonoomiat õpetajate kvalifikatsiooni üle otsustamisel?

Teeme ettepaneku anda senisest suurem õigus õpetajate kvalifikatsiooni üle otsustamiseks kooli tasandile.

8. Suurendatakse koolijuhi rolli ja vastutust õppetöö korralduse ja tulemuslikkuse eest.

Meie küsimus: Milline on võimalus korraldada kooli juhtimist kollegiaalselt, kui üheselt nähakse ette koolijuhi rolli ja vastutuse suurenemist?

Teeme ettepaneku anda koolidele soovi korral võimalus kooli juhtida kollegiaalselt, selliselt, et kõik õpetajad saavad koolielu puudutavate otsuste tegemisel kaasa rääkida.

9. Haridusasutuste tegevuskulude planeerimisel seatakse esikohale õpetajate palgatõus.

Toetame.

10. Vaadatakse ümber õppevahendite hangete korraldus eesmärgiga kasvatada e-õppevahendite kättesaadavust, tagada tarviliku õppevara olemasolu ja hoida kokku kulusid.

Toetame.

11. Kavandatakse sammud õpilaste õpi- ja õpetajate õpetamiskoormuse vähendamiseks, sh läbi välishindamise suunamise peamiste õpiväljundite saavutamisele.

Toetame.

12. EL järgmisel finantsperioodil kavandatakse meetmed ja vahendid eelkõige koolivõrgu ümberkorralduste ja õpetajate koolituse toetuseks.

Toetame.